Magiczny Kraków

125 lat polskiej radiologii – zapraszamy na wystawę

2021-11-18

W tym roku obchodzimy 125. rocznicę powstania polskiej radiologii. Z tej okazji do 15 grudnia w siedzibie Naczelnej Organizacji Technicznej przy ul. Straszewskiego 28 można oglądać jubileuszową wystawę.

5 stycznia 1896 r. świat dowiedział się o niezwykłym odkryciu, które w znaczący sposób zmieniło medycynę. W wiedeńskim dzienniku „Die Presse" poinformowano, że profesor fizyki uniwersytetu w Würzburgu (Niemcy) Wilhelm Roentgen, odkrył nowy rodzaj promieniowania, dzięki któremu stało się możliwe bezinwazyjne obrazowanie ciała ludzkiego. Stało się to 8 listopada (Dzień ten obchodzony jest corocznie na całym świecie jako Międzynarodowy Dzień Radiologii) 1895 r., a nowy rodzaj niewidzialnych promieni, przenikających ciało ludzkie, odkrywca nazwał promieniami X.

Na ziemiach polskich już 8 stycznia 1896 r., trzy dni po artykule w wiedeńskim dzienniku „Die Presse", informacje o odkryciu nowego rodzaju promieniowania zamieściły pisma codzienne – „Czas" w Krakowie, „Gazeta Lwowska" we Lwowie oraz „Słowo" w Warszawie.

Na podstawie publikacji o odkryciu Roentgena na całym świecie zaczęto powtarzać jego eksperyment. Wśród światowych pionierów znaleźli się także Polacy. Pierwszeństwo przypadło profesorowi UJ Karolowi Olszewskiemu. Wykonał on pierwsze polskie zdjęcia rentgenowskie bezpośrednio po ogłoszeniu sensacyjnych wiadomości o odkryciu. Zachowała się fotografia jaszczurki z brązu, na której odwrocie znajduje się komentarz: „Pierwsza fotografia rentgenowska, robiona w Polsce w ogóle, a w szczególności w Krakowie, przez prof. Olszewskiego w r. 1895/6 (Autor miał na myśli rok akademicki). Był to przycisk brązowy w kształcie jaszczurki fotografowanej na wskroś deski drewnianej, przy użyciu zwykłej rurki Pluckerowskiej, silnie ewakuowanej".

Po udanych eksperymentach z różnymi przedmiotami prof. Karol Olszewski wykonał zdjęcie rentgenowskie ręki swojego asystenta, Tadeusza Estreichera, z pierścionkami na palcach.

Pionierskie doświadczenia radiologiczne Olszewskiego (w dniach pomiędzy 8 a 20 stycznia) zostały opisane w dzienniku „Czas" z 21 stycznia 1896 r.

Eksperymenty profesora Olszewskiego z promieniami X pozwoliły ocenić wielką ich przydatność w medycynie. Jednym z pierwszych lekarzy, który zainteresował się ich zastosowaniem był krakowski chirurg, prof. Alfred Obaliński. Gdy na kierowany przez niego oddział chirurgiczny szpitala św. Łazarza, zgłosił się pacjent z silnym obrzękiem po urazie lewego stawu łokciowego, Obaliński zwrócił się do Olszewskiego z prośbą o wykonanie badania radiologicznego celem rozstrzygnięcia przyczyny schorzenia. Badanie zostało wykonane 7 lutego 1896 r., a uzyskany radiogram potwierdził podejrzenie zwichnięcia. To pierwsze polskie zdjęcie rentgenowskie dla celów klinicznych wykonał także profesor Olszewski ze swoimi współpracownikami.

Profesor Karol Olszewski był pierwszym Polakiem, który wykonał udane zdjęcia rentgenowskie (zachowały się do dnia dzisiejszego w Muzeum UJ), czym otworzył historię polskiej radiologii a także wpisał się na listę światowych pionierów radiologii.

Magiczny Kraków

Istotnym momentem w rozwoju radiologii było wprowadzenie w 1913 r. lampy rentgenowskiej z bańką próżniową i z tzw. gorącą katodą dzięki czemu nastąpił nieprawdopodobny rozwój tej specjalności, która zrewolucjonizowała medycynę. Po rentgenodiagnostyce przyszła kolej na ultrasonografię, tomografię komputerową, rezonans magnetyczny a także urządzenia hybrydowe – PET-CT, SPECT-CT, MR-PET - łączące radiologię i medycynę nuklearną. Powstała także i rozwinęła się radiologia interwencyjna (zabiegowa) pozwalająca wykonywać małoinwazyjne zabiegi pod kontrolą metod radiologicznych.

W rozwój światowej radiologii wpisali się także Polacy, chociaż ich rola nie do końca została zauważona i doceniona. Dlatego ważnym jest przypominanie o tym. Okazją do tego jest chociażby 125. rocznica polskiej radiologii, która narodziła się w Krakowie.

Aby przypomnieć pionierskie lata tej specjalności medycznej, zorganizowano w siedzibie Krakowskiej Rady Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelna Organizacja Techniczna wystawę. Przedstawiono na niej unikalne obiekty (między innymi rekonstrukcję aparatu Olszewskiego, aparaty RTG z lat 30. XX wieku czy wojskowy aparat RTG z okresu II wojny światowej). Starano się także pokazać ciekawe pozamedyczne zastosowania radiologii do badań obrazowych mumii oraz w kryminalistyce. Zwrócono także uwagę na piękno obrazów rentgenowskich prezentując zdjęcia fotograficzne i jednocześnie rentgenowskie kwiatów i muszli.

Ekspozycję można zobaczyć w Domu Technika przy ul. Straszewskiego 28 (I i II piętro) od 8 listopada do 15 grudnia, od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-16.00 (w weekend oraz dla grup po uprzednim umówieniu).

Informacje i zapisy pod numerem telefonu: 12 422 59 10 oraz e-mailem: **sekretariat@not.krakow.pl**.